

ASIA**Asiakirjapyyntöön vastaaminen****KANTELU**

Kantelija on oikeuskanslerille 22.9.2017 osoittamassaan kirjoituksessa arvostellut Lahden kaupungin menettelyä asiakirjapyyntöön käsittelyssä. Kantelija on pyytänyt tietoja talous- ja velkaneuvonnan vuorotteluvapaasijaisen rekrytoinnista, muun muassa jäljennöksen työsopimuksesta ja työhakemuksesta sekä hakijavertailun. Hän on saanut pyyntöönsä sähköpostitse vastauksen, että pyydettyjä tietoja ei luovuteta miltään osin.

SELVITYS

Lahden kaupungin hyvinvointijohtaja on antanut asiassa selvityksen 8.1.2018. Jäljennös selvityksestä toimitetaan ohessa kantelijalle.

RATKAISU

Perustuslain 12 §:n 2 momentin mukaan viranomaisen hallussa olevat asiakirjat ja muut tallenteet ovat julkisia, jollei niiden julkisuutta ole välttämättömien syiden vuoksi lailla erikseen rajoitettu. Jokaisella on oikeus saada tieto julkisesta asiakirjasta ja tallenteesta.

Perustuslain 21 §:n mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheutonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi. Käsittelyn julkisuus sekä oikeus tulla kuulluksi, saada perusteltu päätös ja hakea muutosta samoin kuin muut oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon takeet turvataan lailla.

Tiedon antamisesta viranomaisen asiakirjasta säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (julkisuuslaki, 621/1999) 4 luvussa. Lain 14 §:ssä säädetään, että tiedon asiakirjan sisällöstä antaa se viranomaisen henkilöstöön kuuluva, jolle viranomainen on tämän tehtävän määrännyt tai jolle se hänen asemansa ja tehtäviensä vuoksi muuten kuuluu. Jos virkamies tai muu 2 momentissa tarkoitettu henkilö kieltäytyy antamasta pyydettyä tietoa, hänen on: 1) ilmoitettava tiedon pyytäjälle kieltäytymisen syy; 2) annettava tieto siitä, että asia voidaan saattaa viranomaisen ratkaistavaksi; 3) tiedusteltava asian kirjallisesti vireille saattaneelta tiedon

pyytäjältä, haluaako hän asian siirrettäväksi viranomaisen ratkaistavaksi; sekä 4) annettava tieto käsittelyn johdosta perittävistä maksuista.

Arviointi ja johtopäätökset

Oikeus saada perusteltu päätös ja hakea päätökseen muutosta ovat perustuslaissa turvattuja hyvän hallinnon keskeisiä oikeusturvatakeita. Asiakirjan pyytäjällä on julkisuuslaissa turvattu oikeus halutessaan saada hallintolain mukaisesti perusteltu päätös siitä, miksi pyydettyä asiakirjaa ei anneta. Julkisuuslain 33 §:n mukaisesti asiakirjapyyntöön annettuun viranomaisen päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaisissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden toimivaltaan kuuluu arvioida päätöksen sisällöllinen lainmukaisuus. Mikäli viranomainen ei tee julkisuusasiassa päätöstä, asiakirjan pyytäjä ei voi käyttää hänelle perustuslaissa turvattua oikeutta saada päätös tuomioistuimen käsiteltäväksi.

Lahden kaupungin asianomaisen viranomaisen olisi tullut käsitellä kantelijan esittämä asiakirjapyyntö julkisuuslain 14 §:n säännösten mukaisesti ilmoittamalla hänelle asiakirjan antamisesta kieltäytymisen syy ja antamalla tieto siitä, että asia voidaan saattaa viranomaisen ratkaistavaksi. Kantelijalta olisi tullut tiedustella, haluaako hän asian siirrettäväksi viranomaisen ratkaistavaksi. Hänen olisi siten tullut halutessaan saada Lahden kaupungilta perusteltu, valituskelpoinen päätös asiakirjapyyntönsä.

Julkisuuslain 18 §:n 1 momentin 5 kohdan mukaan viranomaisen tulee huolehtia siitä, että sen palveluksessa olevilla on tarvittava tieto käsiteltävien asiakirjojen julkisuudesta sekä tietojen antamisessa ja käsittelyssä sekä niiden ja asiakirjojen ja tietojärjestelmien suojaamisessa noudatettavista menettelyistä, tietoturvallisuusjärjestelyistä ja tehtävänjaosta, samoin kuin siitä, että hyvän tiedonhallintatavan toteuttamiseksi annettujen säännösten, määräysten ja ohjeiden noudattamista valvotaan. Kiinnitän tämän vuoksi Lahden kaupungin huomiota asiakirjapyyntönsä käsittelyä koskeviin julkisuuslain säännöksiin.

Apulaisoikeuskansleri

Mikko Puumalainen

Esittelijäneuvos

Outi Kostama

OIKEUSKANSLERINVIRASTO

KÄYNTIOSOITE Snellmaninkatu 1 A, Helsinki
POSTIOSOITE PL 20, 00023 Valtioneuvosto

PUHELIN 0295 16001
TELEFAKSI 09 160 23975

E-MAIL etunimi.sukunimi@okv.fi
INTERNET www.okv.fi